

24.2.4

11a (משנה 21) → 12a (והא בבן בנו)

1. והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו את העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה ושבת בה עד מות הפהן הגול אשר משח אתו בשמן הקדש: במדבר לה-כה

2. כי בעיר מקלטו ישב עד מות הפהן הגול ואחרי מות הפהן הגול ישוב הרצח אל ארץ אחזתו: במדבר פרק לה פסוק כח

3. ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו לשוב לשבת בארץ עד מות הפהן: במדבר פרק לה פסוק לב

4. כצפור לנוד כדור לעוף פן קללת חנם לו תבא: משלי פרק כו פסוק ב

5. ואחיתפל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויגם וילך אל ביתו אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק וימת ויקבר בקבר אביו: שמואל ב פרק יז פסוק כג

6. ויאמר מה הדבר אשר דבר אליך אל נא תכחד ממני פה יעשה קד אלהים וכה יוסיף אם תכחד ממני דבר מכל הדבר אשר דבר אליך: שמואל א פרק ג פסוק יז

7. ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד מפניו ויאמר ה' הוא הטוב בעיניו יעשה: שמואל א פרק ג פסוק יח

8. ולא הלכו בניו בדרךיו ויטו אחרי הבער ויקחו שחד ויטו משפט: שמואל א פרק ח פסוק ג

9. אנכי אערבנו מיד תבקשנו אם לא הביאתני אליך והצגתני לפניך וחסאתי לך כל היתמי: בראשית פרק מג פסוק ט

10. יחי ראובן ואל ימת ויהי מתיו מספר: ס וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה: דברים פרק לג פסוק ו-ז

11. ברה ה' חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון: דברים פרק לג פסוק יא

12. והשמעה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה וינס יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח: מלכים א פרק ב פסוק כח

13. מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבשו צעה ברב פחו אני מדבר בצדקה רב להושיע: ישעיהו פרק סג פסוק א

14. והיו הערים להם לשבת ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם: במדבר פרק לה פסוק ג

15. ומצא אתו גאל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו ורצח גאל הדם את הרצח אין לו דם: במדבר פרק לה פסוק כז

16. והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד עמדו לפני העדה למשפט: במדבר פרק לה פסוק יב

17. ואם יצא יצא הרצח את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה: במדבר פרק לה פסוק כז

18. לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינד עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו: דברים פרק יג פסוק ט

- I 21 משנה: Which כהנים are reckoned for allowing רוצח to return
- a ת"ק: anointed, or just the one who wears 8 garments, or כה"ג "emeritus" (as per 3 mentions in vv. 1-2)
 - b ר' יהודה: adds משוח מלחמה as per 4th mention (w/o "גדול" in v. 3)
 - i Retort: absence of "גדול" implies that it is referring to one of the aforementioned כה"ג
 - ii Question: do all of them have to die or any of them? (inconclusive)
 - c Therefore: the mothers of these כהנים provide clothing and food to the exiles, that they shouldn't pray against them
 - i Version1: they shouldn't pray that the כהנים would die
 - 1 Question: why would it be effective? v. 4 indicates that it isn't effective
 - 2 Answer: the כה"ג bears responsibility for tragedies happening under his watch
 - ii Version2: they should pray that the כהנים shouldn't die (same question and answer as above)
 - 1 Tangent: רב – the curse of a חכם, even if inapplicable, has effect – from ואחיתופל (v. 5)
 - 2 And: אבהו – curse of a חכם, even if made on condition, is effective nonetheless, from ושמואל (vv. 6-8)
 - 3 And: רב – a נדוי made on condition still requires repudiation, as per יהודה's self-imposed נדוי to יעקב (v. 9)
 - (a) Tangent: מרע"ה's prayer on behalf of יהודה (v. 10)
- II 31 משנה: if the death of the כה"ג happens around the time of his גמ"ד
- a If: the כה"ג dies just afterwards, he doesn't go into exile
 - i Reason: ק"ו – if his death releases the רוצח, certainly the רוצח won't go if he already died
 - 1 Challenge: perhaps he needs to be exiled to attain כפרה
 - 2 Answer: the כה"ג, not by exile
 - b If: the גמ"ד happens after they appointed a new כה"ג, the רוצח goes free after the new one's passing
 - i Question: what did כה"ג do to the רוצח? (he wasn't yet כה"ג when the tragedy happened)
 - 1 Answer: he should've prayed that this fellow would have a favorable גמ"ד
- III 11 משנה: the "hold" of the עיר מקלט
- a If: he has גמ"ד without a living כה"ג in position, or a כה"ג who kills or is killed – can never leave
 - b While incarcerated: may not leave for any testimony or any need, even public and military like יואס as per v. 1:
 - i Meaning: he lives there, he dies there and he is buried there
 - 1 אב"י: if he dies after גמ"ד, his bones are taken there for interment as per v. 3
 - 2 if: after גמ"ד, the כה"ג proves to be חלל, חלל כהונה (goes home) or בטלה כהונה (may never leave)
 - 3 Suggestion: parallels dispute ר"א/ר"י re status of קרבנות brought by כהן who proves to be חלל (ר"א – all פסול)
 - (a) Rejection: dispute within ר"י's opinion; perhaps he agrees כהונה, בטלה כהונה, and הכשר קרבנות is due to v. 11
 - ii Tangential: אגדות about יואב's grabbing the horns of the מזבח (v. 12) and שרו של רומי in the future (v. 13)
 - iii Note: עיר הלוים may not be used for קבורה (as per v. 14), except for רוצח

- c *just as*: city protects, so does תחום of city
- i *challenge*: v. 1 indicates that he must live in the city (*answer*: he must live inside, but תחום protects)
 - ii ruling that each sector of ערי הלויים must remain as is (fields, yards, city)
 - 1 *answer*: if he found a cavern e.g. , still may not live there
 - 2 *challenge*: already prohibited as per zoning laws of ערי מקלט
 - (a) *answer*: could be a case where a cavern is found in field (e.g.) – still may not live there
- d *if*: killer ventures outside of תחום
- i *ל"ה*: it is a מצוה for גוה"ד to kill him, (if no גוה"ד), anyone may kill him
 - 1 *Reason*: v. 15 states ורצח (not אם רצח)
 - ii *ל"ע*: גוה"ד may kill him, anyone else would be culpable
 - 1 *Reason*: v. 15 states ורצח (not ירצח)
 - iii *ל"ב*: if the גוה"ד kills him, he is culpable (*contra* both ר"ה"ג and ר"ע)
 - 1 *Source*: per ר"א's interpretation of v. 16, which prevents גוה"ד from any contact until after דין
 - 2 *Note*: ר"ה"ג and ר"ע read v. 16 as obligating סנהדרין who saw a murder to have killer tried in another ב"ד
 - iv *Leaving protected sphere by mistake*: if he goes out intentionally or by mistake, he's "fair game" (per ר"ה"ג or ר"ע above)
 - 1 *Source*: v. 17 – double language implies both
 - 2 *Challenge*: ברייתא ruling that if he goes out intentionally, may be killed; if בשוגג, he is returned to city
 - (a) *Resolution*: that follows approach that דברה תורה כלשון ב"א and יצא יצא is not superfluous
 - (b) *Rejection*: supports protection if he left by mistake (דברה תורה כלשון ב"א)
 - (i) *Argument*: his later status should be no worse than the act that got him there –
 1. *If*: he had killed במזיד, he would be killed;
 - a. *But since*: he killed בשוגג - protected
 2. *similarly*: if he left town intentionally, may be killed
 - a. *but*: if he left by mistake, should be protected
 - v *appointing son as גוה"ד* (if father killed another son, e.g.)
 - 1 *ברייתא*: may be appointed
 - 2 *ברייתא*: may not be appointed
 - (a) *Suggestion*: follows dispute ר"ה"ג/ר"ע above
 - (b) *Rejection*: in any case, son can never be appointed agent of ב"ד to punish father (either מכות or imprecation)
 - (i) *Exception*: מסית, as per v. 18
 - (c) *Rather*: ברייתא which allows referring to grandson; son may not be appointed